

De Drentsche Aa is van iedereen, maar vooral van de 'Stadgers'.

Veertig jaar geleden bestond 'de' Drentsche Aa niet. Je had een verzameling loopjes en diepjes die de naam droegen van het naastliggende dorp. De aanduiding van het gehele stroomgebied, van de bronnen in Midden-Drenthe tot de A-kaden in Groningen-Stad, werd in 1965 pas bekend toen de 'Beschrijving en gedachtenplan Stroomdallandschap Drentsche A' het licht zag. Daarna brak de pleuris uit, omdat de landbouw zich 'overvallen en genomen' voelde. In juli 1982 wijdde het weekblad Vrij Nederland een speciale bijlage aan de Drentse A, waarbij zowel de natuurbeschermers als landbouwers aan bod kwamen en waarin minzaam op de hele commotie werd teruggekeken. In de loop der jaren kreeg het natuurbeheer door Staatsbosbeheer vaste voet en meer ruimte, maar in 1992 verscheen de rapportage van het eerste recreatieonderzoek. Thans is de volgende fase aan de beurt: Het z.g. BIO-plan (plan voor beheer, inrichting en ontwikkeling) van het Drentsche Aa-gebied in de driehoek Glimmen-Gieten-Assen wordt zomer 2002 aangeboden aan de regering. Het dient als basis voor het in te stellen 'Nationaal Beek- en Esdorpenlandschap Drentsche Aa'. Natuur, landschap, landbouw, cultuurhistorie en recreatie moeten worden samengevlochten tot een samenhangende visie met een activiteitenplan. De hele streek is er nu bij betrokken. Dit voorjaar publiceerde ANWB eveneens de resultaten van haar ledenenquête over het gebruik van het Drentse Aa-gebied. De Drentsche Aa is nu van iedereen, maar ... vanouds heeft de stad Groningen er het meeste belang bij!

Het bekensysteem vormt de basis voor het landschappelijk patroon. De loop van de beken en stroompjes, de verdeling van natte en droge gronden, maakten uit waar zo'n dikke duizend jaar geleden de oude nederzettingen hun plaats vonden. Hetzelfde systeem is van belang voor de bijzondere natuurkwaliteiten van flora en fauna. Het hele spul samen is aantrekkelijk voor bezoekers en (meer en meer) voor nieuwe inwoners. Alle redenen voor toekomstplannen die de beste kanten intact laten, zonder dat het een openluchtmuseum wordt. Het gebied van de Drentsche Aa blijft in ontwikkeling. 'Behoud door vernieuwing' luidt het moderne credo, waarmee bedoeld wordt dat de landschappelijke kenmerken erdoor versterkt moeten worden. De geschiedenis en de structuur het gebied blijft van belang. Van de historie van de beken is niet zoveel bekend, hoewel alle waterloopjes en het uiteindelijke riviertje de A die in Groningen terechtkomt, toch een voorname rol hadden.

Groningen heeft drie riviertjes die als 'levensader' van de stad betiteld worden: de Hunze, de Drentsche Aa en het Reitdiep. We mogen de Aa als de voornaamste beschouwen. Het Reitdiep is gewoon een afvoerwater, dat vroeger als open verbinding met de zee gold. Tijdens het beleg van de stad door Bommen-Berend, konden er soldaten per schip als versterking worden aangevoerd, maar verder was er weinig plezier aan te beleven. Bij overstromingen kwam het zoute water tot in de stad, wat een hoop

ellende bezorgde. De Hunze wil eigenlijk niet in Groningen zijn. Ze stroomt er met een boog omheen, maar vanwege de winsten op de turfhandel groeven de Stadjes het Schuitendiep naar de Hunze. Zo kwam die handel in de stad, maar 't is vergane glorie. De enige rivier van belang vroeger en nu, is de Drentsche Aa die recht op de stad toestroomt. De kaden Hoge en Lage der A en het voormalige schipperskwartier (het A-kwartier met A-kerk) bewijzen haar rol. Deze beek voerde goed zoet water aan, waar de Groningers van profiteerden bij de bereiding van het 'kluinbier'. In de 17^e en 18de eeuw werd de Hoge der A en omgeving gedomineerd door bierbrouwerijen. 'Keizer Barbarossa' hield het als laatste Groninger brouwerij tot 1970 vol. Daarna hebben zich -met wisselend succes- enkele kleine brouwers op het kluinbier gestort.

De rol van de Drentsche Aa voor de inwoners van Groningen, Haren en Eelde/Paterswolde, is nog lang niet uitgespeeld. Zij krijgen al ruim een eeuw Drentsche Aa-water, gemixed met grondwater, als drinkwater. Bij De Punt wordt sinds 1881 water uit de Drentsche Aa gehaald ter bereiding tot drinkwater. In 1990 is er bij de boeren in het Drentsche Aa-gebied nog eens op aangedrongen om terughoudend met het gebruik van chemische middelen te zijn. Het aandeel oppervlaktewater in de drinkwaterbereiding moet verder groeien dan de 35% van thans. Waarmee de Drentsche Aa steeds meer levensader van de Groningen en omstreken wordt.

Het recreatieve aspect is eveneens van groot belang, wat bleek uit recreatieonderzoek. Op jaarbasis wandelen en fietsen er (als hoofdactiviteiten) ongeveer een miljoen mensen door het gebied. (telling 1991). Niet veel vergeleken met het (bijna) dubbele aantal in het Drents-Friese Wold en het Dwingelderveld. De meeste bezoekers komen niet van ver: 91% kwam uit de omtrek binnen 20 kilometer. Velen reizen per auto heen (46%). maar laat het karretje verder staan (3% gebruikt de auto, de rest gaat lopen of fietsen). Inmiddels leidt het parkeerprobleem in de dorpen op drukke dagen tot ergernissen. Zowel bij de ANWB-leden als bij Staatsbosbeheer leven gedachten dat meerdere kleine parkeerplaatsen (goed afgeschermd) een betere oplossing zijn, dan joekels van 'transferia-parkeerpleinen aan de rand het gebied. Het past een beetje in de houding van de bezoekers van de Drentsche Aa: "Maak het niet te gek". Hou het sober, geef natuur en landschap voorrang, houdt crossers in toom, zorg voor duidelijke zones waar honden wel of niet los mogen lopen, graag wat meer bankjes en picknicktafels, maak het voor (gezinnen met) kinderen wat leuker en boeiender en dan kan de Drentsche Aa voor de bezoekers en inwoners weer duizend jaar mee.

En de spelling van de naam? De Drentsche Aa is van allemaal. Kies maar een leuke uit.

Jan Tuttel